

Traductor empetitit

El *Diccionari de la literatura catalana* redueix la tasca de traductor de Joan Arús i Colomer als poetes francesos que va traduir a la publicació "La Revista". El poeta i assagista va fer també les versions d'*Idil·lis i elegies*, d'André Chénier, i les novel·les *Safo*, d'Alphonse Daudet; *L'illa dels gegants*, de Pierre Benoit, i *L'illa del tresor*, de R. L. Stevenson, des del francès.

Acosten el català al francès

Des de Madrid, el català i el francès s'assemblen molt més, encara. El tercer més de l'any, com se sap, el diem igual, però, segons la pàgina de crèdits del llibre *En resum... o gairebé*, de Stéphane Hessel, publicat per Aguilar, a més, els catalans l'escrivim com els francesos: *mars*.

Sóc o no sóc?

El lector de la versió Random House Mondadori de la novel·la *El cementiri de Praga* llegeix que Guéson és amic dels fourieristes, tot i que se'm fum, perquè, respon a Simonini, "encara sóc de les úniques persones honestes que s'oposen a la dictadura de l'infame Bonaparte". Què té a veure-hi? El lector de la versió original no se'n va pas a can Rumia perquè, de fet, Umberto Eco diu: "encara són [sono] de les úniques persones honestes que s'oposen a la dictadura de l'infame Bonaparte".

Han de tornar a escola

Els responsables del DIEC2 haurien d'anar a escola: no s'ha adonat que al diccionari hi manca el popular gomet. Enciclopèdia: "Etiqueta adhesiva de colors i formes diverses, utilitzada en pedagogia preescolar en exercicis de motricitat fina, seriacions, lateralitat, etc." GD62: "Petit tros de paper engomat, de mida i color diversos." PD: "Adhesiu que pot tenir diferents colors i formes, de mida generalment petita, que utilitzen els infants a l'escola per fer exercicis o fitxes."

L'Obra poètica' de Josep Espunyes dona compte del seu pas de l'etapa de combat a l'evocativa

Les dues etapes que conformen la trajectòria poètica de Josep Espunyes (Peramola, Alt Urgell, 1942), la inicial de combat i de denúncia –escanyada per la censura franquista pel que fa a projecció pública– i la clarament vivencial i evocativa, amb un pes determinant del record i la descripció del paisatge, queden perfectament definides en el volum que aplega tota la seva producció en vers, el llibre *Obra poètica*, publicat per les Edicions Salòria de la Seu d'Urgell. El volum fa més de 450 pàgines i inaugura la col·lecció literària "Corriol de foc".

La producció lírica de Josep Espunyes és formada per nou títols. Els dos primers, *Cendra a l'abast* i *Temps de manobre*, finalista del Carles Riba, van ser escrits, respectivament, els anys 1968 i 1970, però no van poder ser publicats fins el 1979, el primer, i el 1977, el segon. El llibre disposa els títols cronològicament d'acord amb l'ordre d'aparició impresa, no amb el de l'escriptura. Per això s'obre amb *Temps de manobre*, el primer que Espunyes va poder editar, i continua amb *De l'Evangelí segons sant Lluc*, mentre que *Cendra a l'abast* apareix en tercer lloc.

El volum es completa amb dos reculls nous. El primer, "Poemes esparsos", aplega el conjunt de poemes presentats pel poeta en diverses publicacions des del 1970 fins al 2009. Cal dir que les quartetes satíriques que va publicar a la revista *El Llamp* amb el pseudònim JEP (Josep Espunyes Peramola) conformen el llibre del 1988 *La quarteta (informal)*, inclòs al volum. El segon recull es titula "Poemes de cap al tard", amb peces inèdites, escrites els darrers anys.

Els dos períodes han estat molt ben descrits per Marcel Fité a l'estudi introductor. El primer, diu Fité, és fill d'una doble presa de consciència per part de l'autor, la de ser obrer explotat i la de ser poeta en una llengua minoritzada i perseguida.

A parer de l'estudiós, l'obra d'aquest període gira al voltant de tres eixos. El primer és la denúncia d'unes condicions laborals injustes, properes en molts casos a l'esclavatge. El segon és la interconnexió amb l'incipient moviment cultural d'afirmació catalana. I el tercer és la presència ambiental dels corrents culturals europeus, sobretot l'existencialisme sartrià. D'aquest període crida l'atenció *De l'Evangelí segons sant Lluc*, un codi ètic actualitzat que, a partir de l'evangelista, defensa els ideals de justícia.

La segona etapa, més madura i estilitzada, és la del retorn a les arrels, amb una recerca constant dels orígens, els paisatges i les circumstàncies que l'han dut a ser qui és i com és. El retorn a l'origen cristal·litza el 1987 amb una obra d'una alta qualitat poètica i d'una gran oportunitat històrica, considera Fité, *Notes mínimes d'un paisatge*. I es consuma i referma plenament amb *Alt Urgell, plany i passió*, publicat el 1996. Un Alt Urgell, diu Fité, que ara compta amb una extensa colla d'escriptors i poetes, però que han sorgit després d'haver-hi trencat el gel Josep Espunyes. Quan l'obra del poeta de Peramola va aparèixer, constituí, a la contrada, un fet insòlit i gairebé excepcional.

Josep Espunyes recull tota la seva poesia, publicada o inèdita, i també la no aplegada fins ara en volum.

Lluís Bonada